

LUND UNIVERSITY

Hemmabiblioteket

Cronqvist, Marie

Published in:
Moderniteten som framgång och tragedi

2021

Document Version:
Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):
Cronqvist, M. (2021). Hemmabiblioteket. I M. Hessérus, K. Kvist Geverts, P. Rudberg, & M. Thor Tureby (Red.), *Moderniteten som framgång och tragedi: En vänbok till Lars M Andersson om ett föränderligt 1900-tal* (s. 39-49). Nordic Academic Press.

Total number of authors:
1

Creative Commons License:
CC BY-NC-ND

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:
Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

Moderniteten som framgång och tragedi

En vänbok till Lars M Andersson
om ett föränderligt 1900-tal

Mattias Hessérus, Karin Kvist Geverts,
Pontus Rudberg & Malin Thor Tureby (red.)

NORDIC ACADEMIC PRESS

Kopiering eller annat mångfaldigande av denna inlaga
kräver förlagets särskilda tillstånd.

Nordic Academic Press
Lund
www.nordicacademicpress.se

© Nordic Academic Press och författarna 2021
Sättning: Stilbildarna i Mölle, Frederic Täckström
Omslag: Cia Björk, PCG Malmö
Tryck: ScandBook AB, Falun 2021
ISBN 978-91-89361-02-7

Innehåll

Inledning	9
-----------	---

DEL I

DET MODERNA SVERIGES FÖDELSE

1. Pedagogiskt experiment vid Källshagens sjukhus Ett år på femtiotalet <i>Mattias Tydén</i>	19
2. Tur och retur Laholm Om betydelsen av periferin för uppsaliensisk historieskrivning <i>Josefin Englund & Johanna Ringarp</i>	31
3. Hemmabiblioteket <i>Marie Cronqvist</i>	39
4. Judarnas historia i Halmstad <i>Carl Henrik Carlsson</i>	51
5. Från Yon Yohnson till Travis Bickle Om amerikanska Sverigebilder <i>Dag Blanck</i>	65
6. Krigarkungen som förfelad symbol Naggens Karl XII-nummer 1918 <i>Peter Ericsson</i>	75
7. En humanitär tiger Alva Myrdals bidrag till flyktingmottagandet i Sverige 1945 <i>Mordechay Giloh</i>	85
8. Mellan liberalism och antisemitism Svenska judars donationer för Stockholms högskolas tillkomst och uppbyggnad <i>Mia Kuritzén Löwengart</i>	101

DEL II
ETT STORMIGT EUROPA

9. Historier i historien 113
Episoder i Förintelsens svenska marginal
Lars Dencik
10. Återkomsten 133
Om judarna i nutida polsk och katalansk historiekultur
Kristian Gerner
11. „Zion“ und die „humanitära Supermacht“ 147
Einblicke in die ungewöhnlichen schwedisch-israelischen
Beziehungen
Olaf Glöckner
12. Kung Ferdinands spira 155
Marcus Ehrenpreis och den balkanska erfarenheten
Anders Hammarlund
13. Hemma hos Hitler 171
Om veckotidningsreportage och badrumsbilder från
södra Tyskland
Ulf Zander
14. ”Massaker-musik” och bortglömt minne 187
Förintelsen som minneskonstruktion i konstmusik
Henrik Rosengren

DEL III
FÖRESTÄLLNINGAR OM DET JUDISKA

15. Die dummen Schweden 203
En fotnot till de svensk-tysk-judiska relationerna år 1864
Helmut Müssener
16. *Dagens Eko, Nationell Krönika* och *Vad TT*
inte låter oss veta 219
En fallstudie av två antisemitiska publicister
Heléne Lööv

17. *Luthersk kyrkotidning vs Sanningsökaren* 239
”Judefrågan” i kristen offentlig debatt i Sverige under
1870- och 1880-talen
Per Hammarström
18. *Eine deutsche Krankheit* 249
Von der Sehnsucht und dem drängenden Verlangen,
ein „jüdisches“ Opfer zu sein
Julius H. Schoeps

DEL IV

DET FÖRGÅNGNA SOM ENCYKLOPEDI OCH KÄLLA

19. På spaning efter den erfarenhet som flytt 257
Förlusten och återkomsten av historisk erfarenhet som
underliggande mönster i 1900-talets historieteori
Martin Wiklund
20. Färdskrift från Hiroshima 271
Gustaf Johansson
21. Folkmord och kultur 283
Klas-Göran Karlsson
22. Lund–Uppsala t/r 295
Johan Östling
23. Akademiskt skrivande i praktiken 307
En SKAMlig verksamhet
Anne Berg, Susanna Erlandsson & Karin Hassan Jansson
- Lars M Andersson, bibliografi i urval 315
- Tabula Gratulatoria 321

Hemmabiblioteket

Marie Cronqvist

Ich packe meine Bibliothek aus. Ja. Sie steht also noch nicht auf den Regalen, die leise Langeweile der Ordnung umwittert sie noch nicht.

Walter Benjamin

I en av sina kända essäer från början av 1930-talet låter kulturteoretikern Walter Benjamin oss följa några av sina vindlande tankegångar medan han luftar sitt hemmabibliotek, som varit nedpackat i några år. Utförligt beskriver han själva processen med att packa upp lådorna och de minnen som kommer upp till ytan, och han ger oss med detta en vacker inblick i boksamlandets fascinerande, kulturella universum. Böcker i lådor äger för bibliofilen en särskild sorts mystik. Öppnandet och upptäckandet av vad man en gång samlat är både lustfyllt och spänningsfyllt. Det beror bland annat på att böcker som inte satts upp i hyllor ännu inte har utsatts för det Benjamin kallar ”die leise Langeweile der Ordnung”, ordnandets milda tristess. Likt atomer svävar de runt i en oreglerad och öppen rymd. Än finns det en möjlighet att ordna dem på helt andra sätt och skapa nya konstellationer. Ska böckerna arrangeras efter tematik? Anskaffningsdatum? Bokstavsordning? Affektionsvärde eller ekonomiskt värde? Storlek? Färg?

Ja, hur kan man ordna böcker egentligen? Medan institutionsbibliotek har sina särskilda regler och klassificeringssystem, så bygger ordnandet av hemmabiblioteket inte sällan en alldeles egen bro mellan värde och materialitet. Med hjälp av Benjamins tankegångar som ingångsvärde kan vi reflektera över det egna bibliotekets medialitet och materiella form, hur det intar en plats och position i hemmets koreografi, men också vad det betyder för dess ägare. Just bibliofilens hemmabibliotek är ett eget oöverblickbart universum. Även den

tunnaste och mest anspråkslösa volym, som står och trängs mellan fylligare och mer skrytsamma dito, kan vid närmare betraktelse vara en egen spektakulär stjärna, centrum i ett solsystem omringat av dansande planeter. Även den bok som en gång sattes upp i hyllan men som sedan aldrig tagits ned och bläddrats i får lov att uppta en plats. Kanske har den en vacker rygg eller ett affektionsvärde som arvegods. Eller också är det en trettio år gammal avhandling som inte stort fler än handledare och opponent någonsin läst från pärm till pärm, men som av någon tillfällig anledning (en osedvanligt trevlig och dimmig disputationfest?) fått stå kvar på översta hyllan. Allt enligt den rangordning som hemmabibliotekets bokhyllor så ofta underkastas. Den brittiske 1800-talshistorikern lord Thomas Babington Macaulay talade i detta sammanhang om ”the dust and silence of the upper shelf”.

Forma och möblera

Vi ska här fortsätta rikta intresset mot allt det som inte är hemmabibliotekets innehåll, utan dess materialitet och form. Naturligtvis är det inte lätt att skilja dessa åt; mediet är ju budskapet, som medieteoretikern Marshall McLuhan en gång lärt oss. Själva närvaron eller frånvaron av bokhyllor i ett hem berättar för besökaren mycket om vem som bor där. I gengäld avslöjar den uppmärksamhet som gästen riktar mot bokhyllan för värden en hel del om den som kommit på besök. Men i själva verket är det förstås inte bokhyllan som betraktas, utan det den innehåller. Bokhyllan är helt och hållet underordnad boken och på så sätt en del av hemmets infrastruktur, menar teknikhistorikern Henry Petroski. Och som många andra infrastrukturer är den som mest närvarande och aktiv i sin vardagliga osynlighet. Vi får liksom inte riktigt syn på den förrän den inte finns där – eller när den är tom. Vi har svårt att tänka oss ett hem fyllt av böcker utan bokhyllor att ordna dem i. Lika svårt är det att tänka sig ett hem där väggarna är täckta av bokhyllor utan böcker i. Om inte annat väcker detta en rad frågor. Har den boende just flyttat in? Vad annat kan man ställa i bokhyllor som inte är böcker? Och, när allt kommer omkring, kan man då fortfarande kalla dem bokhyllor?

Bokhyllans historia sträcker sig långt tillbaka i tiden, men kanske inte riktigt så långt tillbaka som vi tror. Hyllan debuterade först under 1500-talet i samband med den revolution boktryckarkonsten innebar, vilket gjorde det möjligt att massproducera böcker. I takt med att antalet utgåvor mångfaldigades kunde biblioteken av utrymmesskäl inte längre ha volymerna liggande plant sida vid sida på lektörspulpeten. De behövde ordnas och lagras. Att ställa böcker vertikalt var vid denna tid en innovation, eftersom den enskilda boken då kunde plockas ut ur hyllan utan att dess bokgrannar berördes.

Böcker och bokhyllor må vara infrastruktur, men de tillskriver hemmet tydliga värden och skapar därtill, för att tala med sociologen Pierre Bourdieu, distinktioner och föreställningar om god och dålig smak. Bokhyllan får därmed kraften att skapa sin ägare. Den unga historiestudenten som sätter bo behöver en möbel i vilken den tionde upplagan av John McKay m.fl., *A History of World Societies*, kan placeras. Turen går till Ikea för ett inköp av bokhyllan Billy, varvid det första egna hemmabiblioteksbygget tar sina inledande, trevande steg. Nästkommande bokrea kan McKay kompletteras med en restupplaga av Dostojevskijs *Idioten*, men för dagens unga studentgenerationer stannar det förmodligen där, om än temporärt. Det mesta finns ju ändå på nätet, och det som inte finns där kan ju inte vara särskilt viktigt. Billy får därför agera tillfällig förvaringsplats också för temuggen, gymkortet och mobiltelefonen.

Om man följer Ikea-katalogerna genom årtiondena – vilket fritt och digitalt genom Ikea-museets försorg är möjligt sedan 2020 – avslöjas bokhyllan Billys plats och karriär i folkhemmets koreografi. Den praktiska hyllan med pappersfolierade spånskivor och flyttbara hyllplan, designad av Gillis Lundgren och lanserad 1979, har hittills sålts i närmare 50 miljoner platta paket världen över. Redan 1985 presenterades Billy i katalogen som ”Sveriges genom tiderna mest köpta bokhylla” och på bilden ser vi en glasögonprydd man vackla mot hyllan med ohälsosamt många böcker i famnen. Vi kan också notera de många exemplaren av samma bok, både i famnen och på hyllan. Möbелvaruhusens praktik att köpa nyproducerade restupplagor per hyllmeter är en företeelse med lång tradition. Det är ju trots allt

ÅRETS STORA BOKHYLLEREA!

LEDARE hög bokhylla 199,-
LEDARE låg bokhylla 119,-

LEDARE bokhylla. Vit folie. 75×23,5, höjd 93 resp 176,5 cm. Pris 119,- för den låga, 199,- för den höga. DD underskåp är 75×50, höjd 56 cm, skjuts in i bokhyllan. Pris 175,-. Levereras omonterad.

Inte tid att komma? Ring IKEA Postorder 0476/815 00!

101

Reklam för bokhyllan Billy i Ikea-katalogen 1985. Bilden är reproducerad med tillstånd från Inter IKEA Systems B.V.

inte bokhyllans innehåll som är det viktiga och presumtiva kunder bör inte fördjupa sig alltför mycket i böckerna.

En annan känd, svensk och folklig bokhylla är förstas den klassiska Stringhyllan, formgiven av paret Nils och Kajsa Strinning redan 1949 och ett av bidragen till en tävling för Bonniers Folkbibliotek. Den kan därför i ännu högre grad än Billy sägas vara en del av folkhemmets infrastruktur, den som formade den socialdemokratiskt kodade medelklassstillvaron vid 1900-talets mitt. Sedan dess har statusen hoppat upp ett par pinnhål. Såväl klassiska som nyproducerade Stringhyllor betingar idag ett ansenligt pris i auktions- och möbelvaruhus i enlighet med rådande retrotrender. Stringhyllan kan

Den multimediala Stringhyllan utställd på St Eriksmässan 1957. I hyllan kan ställas såväl böcker (gärna färgkodade) som medieapparater av olika slag – grammfonen, radion och inte minst det allra senaste: televisionen. Ett skrivbord får också plats. Källa: Wikimedia Commons.

därmed numera placeras in i livsfas nummer två, den där studenten har tagit examen, sålt Billy på Blocket, klippt sig och skaffat sig ett jobb. Kanske finns det till och med småbarn i hemmet, något som förvisso inte är helt igenom kompatibelt med Stringhyllans öppna och gripbara design.

Den platsbyggda bokhyllan är då nästa och kanske sista anhalten på livets bokhylleresan, det ultimata beviset på hemmets permanens. Böcker är inga tillfälliga gäster i detta hem och hemmet är ingen transitplats; den som bor där vill bo där länge. Den platsbyggda hyllan är ett tecken på innehavarens grad av förfining och bildning, skriver Henry Petrovski, men också på ett ansevärt ekonomiskt kapital eftersom en sådan bokhylla oftast innebär en betydande investering.

Ordna och sortera

När bokhyllan är på plats handlar det om att fylla den. Men det är långt ifrån självklart vad den ska innehålla. Böcker hamnar dessutom lätt på andra platser i hemmet. I det sena 1900-talets stilsäkra hem introducerades *coffee table*-boken som inredningsdetalj. Sedan dess har den hängt med in i det nya millenniets inredningstidningar, bloggar och Hemnet-annonser. Soffbordsboken förhåller sig sällan vertikalt till tillvaron utan föredrar det horisontella läget oavsett om den läggs på ett bord eller i en hylla. Den ska överhuvudtaget inte läsas utan beskådas. Den ingår inte i ett bibliotek utan är oftast en foliant solitär eller ingår på sin höjd i en konstellation av tre–fyra stycken inbördes tematiskt orelaterade titlar, vilka tillsammans ger några fingervisningar om innehavarens spännande och breda kulturella intressen.

Har man fler böcker än några folianter som ligger på ett elegant bord, men faktiskt behöver bokhyllan för att ställa böcker i, så kan färgsortering övervägas, liksom sortering efter storlek och höjd. Ordnade hyllor med god balans är tecken på ett harmoniskt sinne – och får enligt livsstilsexpertisen också denna effekt på betraktaren. Här kan man få ledning av den kinesiska inredningsfilosofin feng shui, som fick fäste i Europa under sent 1900-tal och som fortfarande visas upp på väletablerade inredningsbloggar. Om färgsortering är svårt kan man åtminstone placera de ljusa böckerna överst på bokhyllan och mörka böcker nederst. Därmed riskerar man inte att stänga rummets energiflöden, tipsar en bloggare.

I 2000-talets sociala medier finner vi tiotusentals organisationskonsulter och *influencers* som har ordnandet av bokhyllor som sin specialitet. Det finns olika modeller man kan följa; särskilt populära är exempelvis färgkodning enligt regnbågsmodellen eller triangelmodellen, där tre utplacerade blickfång bildar en behaglig triangel i hyllan. Dessa blickfång är dock sällan böcker. Bakom hashtaggen *#shelfie* döljer sig på Instagram runt 2,5 miljoner bilder på bokhyllor organiserade efter olika inspirerande principer. För den som inte nöjer sig med detta så finns på Pinterest och Flickr ytterligare ett antal miljoner förslag. Och numera föreställer en *shelfie* inte längre

nödvändigtvis en persons bild på sig själv framför sin bokhylla, även om hashtaggen i sin tur förstås språkligt härstammar ur mobilkamerakulturens mest tongivande företeelse *selfie*. En *shelfie* är helt enkelt en bild på en bokhylla, även om det långt ifrån alltid står böcker i den.

Färgsortering kan uppröra den traditionellt sinnade bibliofilen, men frågan är om inte en annan organisationsprincip i högre grad får dennes blod att koka, nämligen praktiken att placera böcker med ryggen inåt väggen. Frapperande många *shelfies* i sociala medier visar upp en sådan hylldesign. Ett plus är att man åstadkommer ett mer enhetligt uttryck. Ett minus är att man inte kan se böckernas titel och författare. Men om detta går som sagt debattens vågor höga och vänner av ordning förfasar sig över otyget. De flesta är förmodligen ovetande om att förfarandet rent bok- och bibliotekshistoriskt är en gammal praktik. I medeltida kloster och fram till renässansen kedjades värdefulla böcker fast i biblioteken och för att få ordning på kedjorna placerades böckerna med ryggen inåt. Det stod ju ändå inget på ryggen, eftersom traditionen att skriva bokens titel och författare på bokryggen etablerades senare och kom inte i allmänt bruk förrän på 1600-talet. Som i så många andra fall i mediehistorien handlar det här om en spännande blandning av gamla och nya mediepraktiker, det som medieforskarna Jay Bolter och Richard Grusin har kallat remediering.

Samla, tämja och rensa

Förr eller senare handlar det också om att hitta en balans mellan att samla och rensa i hyllan. Mest radikal bland bokhyllerensarna är kanske den inflytelserika japanska organisationskonsulten, författaren och tv-personligheten Marie Kondo. Hon har en egen show på amerikanska Netflix som handlar om hur man lever ett effektivt och glädjefyllt liv genom att sortera, vika, rensa och städa. Metoden är helt igenom känslobaserad, men med påtagligt militanta drag. När det handlar om böckernas plats i hemmet finns det mycket tydliga riktlinjer; här handlar det om att ”tämja bokhyllan”. Ta ut varje bok, håll den i handen och känn efter om den skänker dig glädje, lyder Kondos budskap. Gör den inte det bör du slänga den. Dubletter är

otänkbara (varning alltså för inköp av böcker per hyllmeter!) och ett trettiotal böcker är idealet. Du kan ha fler böcker än så, men det är förmodligen onödigt och kommer att göra ditt liv oöverskådligt eller, med Kondos ord, *cluttered*. Men låt oss för all del utgå från att en av dessa trettio böcker måste vara Kondos *The Life-changing Magic of Tidying Up* (2014).

Utan att raljera alltför mycket över Kondos budskap bör vi påminna oss om det asketiska förhållningssätt som ett antal framstående intellektuella har intagit vad gäller hemmabibliotekets storlek. Den skotske författaren Robert Louis Stevenson hävdade i essän ”Books Which Have Influenced Me” 1887 att vi bör kunna finna all andlig spis vi behöver i blott ett fåtal böcker – i hans eget fall Shakespeare, Nya testamentet, Aurelius, Whitman, Montaigne och några till. Under 1900-talet företrädde denna hållning kanske i synnerhet av den argentinske författaren Jorge Luis Borges (1899–1986). Som chef för det framstående nationalbiblioteket i Buenos Aires under 1950- och 1960-talen umgicks han dagligen med miljoner böcker och hela hans författarskap präglades av teman som rörde bibliotek och tid, medan hemmabiblioteket var blygsamt. Redan på 1950-talet blev han till följd av en sedan barndomen tilltagande ärftlig ögonsjukdom dessutom helt blind och i dikten ”Poema de los dones” framhåller han ironin i att Gud gav honom både böckerna och natten.

Överflöd skapar alltså stress och skymmer sikten för de sanna värdena. Problemet hos Marie Kondo är (förutom detaljen att hon tycks ointresserad av böcker i allmänhet) kanske snarare att hennes budskap i grunden kan kopplas till föreställningar om renhet. Böcker utan funktion ska bort och hyllan ska rensas från allt plottrigt, lämna utrymme för den vilsamma och lycksaliga tomheten. Att böckers funktion inte alltid – eller ens till övervägande del – är den att skänka innehavaren glädje verkar överhuvudtaget inte falla inom Kondos förståelseramar. Men som alla bibliofiler vet så är det ju inte sällan själva ackumulerandet och samlandet som är meningsfullt. Gränsen mellan den ädla bibliofilen och den mindre smickrande bibliomanin är hårfin, för att inte säga flytande. Bokhistorien framstår vid en närmare betraktelse som en värld fylld av svettiga neurotiker, irrande

Bokmediet är budskapet. Giuseppe Arcimboldo: *Bibliotekarien* (ca 1566), målning från Skoklosters slott. Källa: Wikimedia Commons.

maniker och förljugna kleptomani. En av dem är möjligen porträtterad av 1500-talsmanieristen Giuseppe Arcimboldo i det komiska porträttet *Bibliotekarien*, som alltsedan trettioåriga kriget hänger på Skoklosters slott som en påminnelse inte bara om den svenska härens kleptomani, utan också om att mediet faktiskt *är* budskapet.

Nu ska vi inte anklaga den framstående semiotikern och författaren Umberto Eco för bibliomaniskt beteende, men blott notera att för att få en uppfattning av antalet böcker som han enligt uppgift hade i hemmabiblioteket vid sin död 2016 så bör vi multiplicera Marie Kondos trettio volymer med dryga tusen. Eco själv är för evigt förknippad med filosoferandet över böckers och biblioteks värde genom sin roman *Rosens namn (Il nome della rosa, 1980)*, i vilken ett labyrinthiskt klosterbibliotek utgör gravitationspunkten för en serie spektakulära mord, där manuskript dödar med giftigt bläck och där ingen förutom den blinde munken Jorge av Burgos (en uppenbar blinkning till ovan nämnde Jorge Luis Borges) har tillgång till det allra hemligaste rummet, *fnis africae*, Afrikas slut, placerat bakom en gäckande spegel. Bibliotek är sannerligen inte bara vackra och ädla platser, de är uppenbarligen också stundom kringgårdade av sjukligt habegär och fullkomlighetssträvan – så även hemmabibliotek.

När kända boksamlare och hemmabibliotekskreatörer räknas upp tenderar det att bli en lång förteckning på män. Förutom Umberto Eco handlar det under 1900-talet exempelvis om John Maynard Keynes, Stephen Jay Gould, Martin Bodmer eller för all del den redan nämnde Walter Benjamin, han som packade upp sitt bibliotek. Om inte annat finns det därför anledning att även lyfta fram en kvinna, nämligen den amerikanska författarinnan Edith Wharton (1862–1937), vars personliga bibliotek faktiskt under det sena 1900-talet kom att forma sin egen fascinerande historia. En ung brittisk bokhandlare köpte 1984 ett helt bokbestånd från en bokhandel i New York. Därefter donerade han detsamma till Wharton-museet The Mount i västra Massachusetts – något som för övrigt antagligen bör ses som ett tecken på att han var en bibliofil och inte en bibliomaniker. Historien om detta hemmabiblioteks öden fram till resans mål The Mount och vidare om boksamlandet som drivkraft återberättas i litteraturvetaren Sheila Limings förtjusande bok *What a Library Means to a Woman* (2020).

Hyllor i rörelse

Om vi placerar hemmabiblioteket som medium och designobjekt i centrum, snarare än de böcker det innehåller, så kan vi få korn på några viktiga vardagliga kulturella och mediala praktiker. Vi kan reflektera över bokhyllan som hemmets ofta osynliga infrastruktur och över betydelsen av design och formgivning i skapandet av kulturella värden och distinktioner. I dessa hyllor, dessa väggar av vertikala och horisontella linjer, får vi syn på vårt samlande, ordnande och rensande. I denna essä har bara några av alla tänkbara linjer ritats upp, men låt oss säga till vårt försvar att även en längre text sannolikt hade blivit ofullständig. Helhet och fullständighet är inte hemmabibliotekets signum. Det sätter inte punkt; tvärtom är det ständigt i rörelse, ständigt i omvandling. Liksom en skivsamling innehåller det charmerande blindspår, udda pinsamheter, oförklarliga gåvor och rester av hastigt uppblommade och lika hastigt sloknade intressen. När Benjamin packade upp sitt bibliotek ur lådorna så var det nog det han upplevde och satte ord på, minnen som plötsligt väcks till liv när hemmabiblioteket ska ordnas och inrättas. Och med sitt intresse för fotografi och konstverk i reproduktionsåldern så hade han helt säkert, om han levte idag, tagit en *shelfie*.

Referenser

- Benjamin, Walter, "Ich packe meine Bibliothek aus: Eine rede über das Sammeln" i Walter Benjamin, *Gesammelte Schriften*, Berlin: Suhrkamp Verlag, 1991.
- Bolter, Jay & Richard Grusin, *Remediation: Understanding New Media*, Cambridge, Mass.: MIT Press, 1999.
- Crawford, Alice (red.), *The Meaning of the Library: A Cultural History*, Princeton: Princeton University Press, 2015.
- Eco, Umberto, *Rosens namn*, Stockholm: Bromberg, 1983 [1980].
- IKEA-katalogen, <https://ikeamuseum.com/sv/ikea-kataloger/> [2021-01-02].
- Instagram, Twitter, Flickr, Pinterest, hashtag #shelfie
- Jackson, Holbrook, *The Anatomy of Bibliomania*, Urbana & Chicago: University of Illinois Press, 2001 [1950].
- Kondo, Marie, *The Life-changing Magic of Tidying Up: The Japanese Art of Decluttering and Organizing*, Berkeley: Ten Speed Press, 2014.
- Liming, Sheila, *What a Library Means to a Woman: Edith Wharton and the Will to Collect Books*, University of Minnesota Press, 2020.
- Petroski, Henry, *The Book on the Bookshelf*, New York: Vintage Books, 1999.
- Stevenson, Robert Louis, "Books Which Have Influenced Me", *The British Weekly*, 13 maj 1887.